

Szerkesztési iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petítor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönb minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legzélszerűbben posta utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Polgárerény és a pénz.

Vannak — fájdalom! — oly összeforrott dolgok a jelen civilizált világban, hogy azok szétválasztásáról csak gondolkodni is óriási elmefeszítésbe kerül.

Nem a vak elfogultság okozta maradiság szikla-tömbös elveiről van szó, nem az elfogult képzelet makacs hozzáférhetlenségéről hullanak vissza az eszmék: de mindezek helyett a civilizáció sebes röpte egy széles lézapot hagyott maga után, melyet feledett éltető léggel megtölteni. Pénzt adott az erényre s nem erényt a pénzhez.

Tegyük szívünkre kezünket s kérjük önmagunktól: kincs kell-e, vagy erény? — Bár lángra gyuljon a szív, az erény gögös és a kincs után nyul. Már most ki választja szét e két fogalmat a nélkül, hogy a polgárerényt mezétől meg ne fosztaná?

Egy vallásos író állítja, hogy a világ háromféle gyarlósága közül egyik a szegénység. Im, ez is érveli, hogy az erény gyámoltalanság nélkül pénzzel jár — s a szegény ember szava, hogy könnyű a gazdag embernek becsületesnek lenni, sem üres fogalom jelen korunkban.

Igy vagyunk, hogy az anyagi érdekek leple alatt fülel az erény s ha az anyagit sértve véljük, bár az erénynek rovására is, kijavítjuk a csorbát. Ebből lesz az önzés, az a bűn, mely ragasza a polgárerényt a pénz rettentő létegyységének, ama szellemi és anyagi, bár ellentétes, de korunk együtvé tartozó fogalmának.

Föltevésbe vonható, hogy ily viszonyok közt csak oly egyének lehet becsülete, kinek pénze van, nem emelem ki, hogy csak azok előtt, kik a kincs ládában vélik a boldogságot magvát rejteni; de tagadhatlanul igaz következtetés az is, miként némely társadalmi elvek, alaptalan légvárak, az akarat színvonalára emelkedvén, szüként örlik meg a néhol még életerős polgárerényt s ne csodálkozzunk, ha az a pénz rabszolgájává válik.

Minél inkább pirulni látjuk a setétséget, minél inkább kápráztatja szemünket a haladás napja: annál setétebb pont társadalmunkban azon elv, melyet önként el kell fogadnunk, s ki tán elszigetelné ma-

gát, úgy itélnének fölöle, mintha nem is a jelenkor szülte volna!

Ami társadalmi elvektől, melyek a hiúság szüleményei, melyek a nagyban létező rangkülönbséget sinai fal módjára elzárva osztályozzák, nem sokat lehet várni. Nem sokat tétélezhetni azon nézet helyeslése fölül sem, mely korunk kiváló szüleménye: t. i. a szellemi szolgáltság viszonya az anyagi érdekekkel s mely a jellemre mindenesetre káros, sőt megölő, ha a végeletekig megy.

Nincs kizárva itt az, hogy a pénzt, melyet a társadalomtól kapunk meg ne szolgáljuk, sőt a becsületes kerestet édes kenyeret hozván, megelégedést szül.

Mégis jelen társadalmunk nyilván érveli, hogy helyzeti előnyünk nem a nyílt munkában, a becsületes meg szolgálásban rejlik, hanem egy bizonyos tényezőben találjuk azt fel, mely tényező már a bíbor s bársony alatt csak úgy fülel, mint a daróc viselőjében.

A polgárerény egy magasztos hivatást jelel ki a nemzetnek, mely nélkül alkotmány a c s a k p u s z t a d i s z; kivivandó nagy műveinek h a t á s á t egyesek hegemoniája teszi kérdés tárgyává?

Nem lehet tehát az a nemzet boldog, hol a polgárerény érdemtelen fogalom.

Ha majd hosszú évek után az isteni pénz előtt térdre omolva sóhajtvá tekintünk a multra, nem tudunk egy lidércnyomástól szabadulni s kísértő réme lesz e kép lelkünknek, mely a polgárerényt adta halálnak, — akkor tudjuk meg, hogy k o z m o p o l i t á k vagyunk.

Némethy Kálmán.

A háziipar emelése és terjesztése érdekében.

Senki sem fogja tagadni, hogy a kor követelményei napról-napra szaporodnak, napi szükségleteink emelkednek, a költséges államháztartás nemesak nálunk, de Európaszerte az adó emelkedését vonja maga után, így a kor követelményeinek eleget tenni, szükségletünket fedezi csak úgy és akkor fogjuk, ha minél jobban értékesíthetjük a nyers anyagot, melyet a föld nyújt s a munkát, melylyel azt feldolgozzuk.

Ezen czél vezette és vezeti ma is azokat, kik a földmívelés és ipar fejlesztésére buzgólkodnak, tudva azt, hogy a vagyonsodás s ezzel együtt az adóképeség emelése e

két tényező fejlettségétől függ Magyarországon leginkább; ez vezette a kormányt a földműves iskolák és gazdasági intézetek, ipar tanműhelyek és szakiskolák felállításában.

Azonban a tapasztalat tanbizonyossága szerint épen a legszegényebb néposztály az, mely tekintve a tudományos képzés költséges és hosszas voltát, — leginkább e téren akarná kiművelni gyermekeit. Csak hogy ily intézetnek felállítására és fenntartására mindenütt képesek nem vagyunk, mert ezek is jöldijazott tanulókat, alkalmas eszközöket követelnek, mi nem kevés költséggel jár s legtöbbnek látogatottsága attól függ, hogy hány növendékét bír ösztöndíjjal ellátni, vagyis hányat segíyezhet úgy, hogy a különben is mostoha körülmények között levő szüle reáztánja magát arra, hogy fiát, — kinek már annyi-mennyi hasznát veheti otthon is, tanulni küldje — ingyen.

Ezt véli az országos iparegyesület igazgató választmánya elérni az által, hogy az egyes törvényhatóságokhoz és városok közönségéhez felhívást intézett, melyben eseteli a czél, mit elérni akar s felhívja ezek figyelmét ösztöndíj alapításra.

Közöljük e felhívást, mert a benne kifejezett eszme megvalósításától szerintünk is sokban függ a háziipar emelkedése s így a nép vagyonsodása.

„A közvélemény évek óta állandóan hangoztatja, hogy a hazai népesség keresetképeségének fokozása érdekében meg kell honosítani, és el kell terjesztenie a háziipart. Ezen tétel jogosultságát nem tagadhatja senki, ki ismeri népünk viszonyait és a háziipar természetét.

A háziipar akár mint mellékfoglalkozás a nép szabad, a főfoglalkozás által igénybe nem vett idejében, akár mint főfoglalkozás, kiválóan alkalmas arra, hogy a nép keresetképeségét fokozza és így hozzájáruljon az anyagi viszonyok javításához. A külföldi és belföldi tapasztalatok alapján bátran elmondhatni, hogy azon nép, a mely akár meltek, akár főfoglalkozásként okoszerűleg üzi a háziipart, sohasem szenved oly körülmények között szükiséget, a mely körülmények a háziipart nem üző néposztályokat nyomorba döntik.

Mint minden más ipari foglalkozásra, a háziiparra is nevelni kell a népet. Az ugynevezett népiparok, a melyeket a nép elődeitől örökölve, ősi módon művel, a legtöbb esetben nem felelnek meg a mai kor fokozott igényeinek, mert úgy az anyag, mint a kivitel tekintetében alatta maradnak a modern követelményeknek. A nép által üzött iparnak is alkalmazkodnia kell a változott viszonyokhoz, különben a munka elpazaroltatik és úgy a magán- mint a közgazdaság szempontjából improductív válik. — E mellett keletkeztek új iparágak is, a melyek kiváló mértékben alkalmasnak bizonyultak arra, hogy a nép körében, mint a vagyonsodás forrásai, meghonosíttassanak.

Azonban a legújabb tapasztalatok szerint csak azon házi iparágak bírnak jövővel s biztatnak eredménytel, melyek bizonyos kézmű- vagy gyáriparágakhoz támaszkodva,

T Á R C Z A.**Füredi levél.**

Sziács, 1884. június 4.

Sziács mindent gyógyít. — Kinek mi a baja, mondja el nekem — én azonnal megtalálom a gyógymódot — vagy ha az én ajánlatom, a mit ime alább előadok, nem elég, avagy nem feltétlenül bízik az én komendálásomban, az kérdezz meg a füredi orvostól és pedig a kis Szemerétől. Ő is helyben fogja hagyni az én receptemet és még felül rá sok egyéb helyes módot is ajánl, mert ugy-e bár, hogy valakinek a tanácsát elfogadják, azzal előbb magával is sympathirozni kell; a ki tehát velem abban a tekintetben nem nagy sympathiában van, hogy hallgasson a szavamra, az a nevezett kis doktorral okvetlen nem fog összeveszni.

Ime, tehát elősorolok egy esomé bajt: a kinek a lelkülete van telítve fájó érzéssel, az merengjen el a füredi vidék gyönyörű szemléletében s akkor átfogja látni, hogy a természetben hullámosan váltakozik egymással a mélység és magasság, miért lenne kivétel az ember eme változások tekintetében, ilyen s hozzá hasonló gondolatok közepett megnyugszik az ember a saját lelkülete világának édes, keserű váltakozásain. — A kinek a szíve lett a bánkódások tengerévé, az menjen a vízfolyás medréhez és lássa, hogy a mi iszapot, idegen s bántó anyagot felvett is magába önként, vagy bele dobás folytán, azt a folyás folytonosságában apránként mind elhagyja s bizonyos távolságban már mint tiszta patak esőrgedez a végirány a folyamba ömlés útján, így az emberi érzelm is az élet további folyamatán elhagy minden fájó és keserű érzést, a valósulatlan ábránd, a csalódás mind meg annyi iszapja a szívnek, lefognak azok rakódni az élet folyásának további útjában s minden ember megtisztult érzéssel éri be a végső pontot a megsemmisülést. — A kinek édes ábrándok hevítik az érzelmeit, nem látja azt egyelőre, hogy a teljesedés felé közelednek, az nézze meg e füredi helyen a növények fejlődését, életét, át fogja látni, hogy minden növénynél létre jön a virágzás,

az embernek az ábrándjai, vágyai is teljesedni fognak, vagyis virágként kinőni, valósulni az érzelemből, csak szezzük meg azokat a módokat, mik annak az előállításához szükségesek, hogy virág jöjjön elő ahoz kell napsugár, hogy a vágy teljesedjék, ahoz kell annak másoknak ránk sugárzása. A kinek továbbá az a baja, hogy a légző szervei roncsoltak össze, mert olyan levegőt szitt be, a mi már a más emberek lélegzésével mérgező miázmatokat szedett magába, itt e helyen helyre jó a tüdő rendszere, mert itt olyan levegővel gyakorolja a lélegzést a mi a fák, más növények lélegzésével éltető elemeket szedett magába, ebben is különbözik az ember a természet más élő lényeitől, mert csakugyan az ember igyekszik lehetőleg romlottá tenni még a levegőt is másra nézve, a növényvilág pedig ellenkezőleg — épen minél üdítőbbé. — A kinek az a baja, hogy elmuksikáltatta minden vagyonát és most rosszul érzi magát a miatt, hogy nincs módjában muksikáltatni, az ha ide eljön feltalálja azt az örömet, mert a fülemile olyan édes ábrándos nótát kesereg el, a rigó olyan csárdás tomboló nótát füttyrész el neki és pedig ingyen, a melyet sohase hallott pénzért.

A ki borivással törté az egészségét, az ha ide jön s meglátja, hogy miként buzog, fészeg a nagy természet szőlőhegyéből a szikla bérézéből az örök ifjan éltető ital, a víz — okvetlen mohó vágygyal fog annak élvezéséhez, és olyan pezsgőt iszik az ingyen csárdából, hogy teljesen bele épül. — A kinek a eszű, vagy más hasonló bántalmak vették be magokat a járó szerveibe, az álljon be a füredi vizébe és pedig ha csak térdig érez fájdalmat, akkor csak addig érintse a viz, mert ennek a viznek olyan tulajdonsága van, hogy ha beteg testet érint, abból feljebb üzi a bajt, tehát a köszvény felét is feljebb üzi, azonban csak olyan helyre üzi, a mely testrésznél nincs a vízben, már most ha valakinek a lábában van a baj s derékig állna a vízbe, akkor nem tud a eszű hová menekülni, a ki pedig nem tud menekülni, az meglapul azon a helyen a hol van, mikor aztán a baj feljebb menekült, akkor már mélyebben kell a vízbe mártani, míg nem aztán felkergetődik a baj egész a vállakba, a honnan mint eszűpontokból kisurran, ha pedig talán nem osonna

el, akkor megmarad a vállba, hanem hát ott könnyen hordozható tovább, mert mennyi minden nyomja az ember vállát az élet terheiből, mégis könnyen elbirjuk, és vegyük példa gyanánt azt, a ki valamely terhet nem bírta el, vagy csak igen nehezen — annak csak fel kell segíteni a terhet a vállára — mindjárt könnyű lesz. — Ezt a baj oszlato teoriát azt hiszem, hogy kevesen találják helyesnek, de azt vegyük figyelembe, hogy a viz-kúra használási módját itt én ingyen praescribálok, hanem ha bár más teoriája is van, a ki ide jön, az tán mégis kérdezze meg a kisebb doktortól, (nem ám a nagyobbtól vagyis magasabbtól, mert az nőtlen ember, a kisebbik pedig nő,) a nő emberek pedig mindenesetre jobban tudják, hogy mi használ a nőnek, vagy ha azt nem tudják, hogy mi használ, azt okvetlen tudják, hogy mi árt; így aztán egyikünk arra használja azt a tudást, hogy komendáljuk a nőnek a mi árt, más némely, de csak egynehány ember, pedig arra használja a tudását az ártalom tekintetében, hogy tudja mitől óvni a nőket. — Minthogy pedig én ártani nem akarok, igaz, hogy használni még kevesebbé — azért irtam e receptet, hogy ha valakinek nem használ az esetben, nem a doktor lesz a hibás, de én, ámbár én is a fenebbi bajok orvoslása végett jöttem ide s mondhatom, hogy teljesen kigyógyultam, azt aztán mégse szeretném ha azt tétélezne fel valaki felélem, hogy nekem magamnak volt annyiféle bajom, nem biz a, hanem Szabó Károlylyal kettőnknek együtt lehetett volna ennyi és még több is s mégis megelégedéssel s pénzünk teljes elköltésével távoztunk el.

Hubay Miklós.

A fuchsziák.

(Vége.)

A mikor az éjszakai derektól nincs ok féltetni, olyankor a szabadban e végre ázott virággyakba is kiültethetők, és vagy más virágfajokkal vegyítve, vagy csupán azokból képzett csoportozatokba, — Gruppen. adatnak. Augusztus hó vége felé vagy szeptember elején ismét virágcserepekbe szedetnek ki, hogy fagyment helyen kieltellessenek. A be-

ezeknek részletmunkáit végzik s e műveletekre a már részben felálló, részben az ezental létesítendő ipari tanmühelyekben rendszeresen tanítanak.

A régebben létesített háziipar-tanmühelyeket tehát a magas kormány ez elvek alapján ily tanmühelyekké alakította át, sőt ez alapon több újabb ipari szakiskolát is létesített, melyekben a növendékek az illető iparágakban a mai kor igényeihez képest alaposan kiműveltetnek, úgy, hogy azok a tanmühelyekből kikerülve, már mint jól képezett munkások bizonyos vállalatokban nyerne biztos alkalmazást, vagy akár mint önálló iparosok — a háziipari segéd-erőd igénybevétele és foglalkoztatása mellett — alkalmas központokon letelepedhetnek.

A közönség bizonyára ismeri ezen szakiskolák hivatását, bőlesen tudja, hogy mily szerepre hivatnak ezek a gyakorlati életben. Ezen szakiskolák csak úgy felelhetnek meg hivatásuknak, csak úgy elégíthetik ki a hozzájuk kötött várakozásokat, ha a kellő előképzettséggel bíró — leg-
alább két középsikolát, vagy hat elemi osztályt végzett növendékek minél nagyobb számban nyerne módot a tanfolyam látogatására. Ezek azonban legnagyobb részt nincsenek azon helyzetben, hogy fölkereshessék ezen tanmühelyeket, mert leginkább a szegényebb néposztály köréből kerülnek ki és nem fedezhetik azon költségeket, a melyekkel a szakiskolák látogatása össze van kötve.

E tekintetben a törvényhatóságokra és városi közönségre nagy és nemes hivatás vár. A törvényhatóságok és városi közönségeknek kell módot nyújtaniok arra, hogy ilyen kellő képzettségű egyének beléphessenek ily szakiskolákba, a melyek a kereset új forrásait nyitják meg számukra. Ezen mód ösztöndíjak kitűzésében áll.

Az országos iparegyesület, mely a háziipar fejlesztését is feladataul tekinti, a fentebbiek alapján azon hazafias kérelem fordul a közönséghez, illetve a megyéhez és városokhoz, hogy ezek ily ösztöndíjakat alapítsanak.

Egy ösztöndíj minimuma 80 frt. Az országban fennálló szakiskolákban elsajátíthatni a szövőipart (Késmárk, Eperjes, Nagy-Kikinda, Szepsi-Szentgyörgy.) a kötszőipart (Kassa.) a csipkeverést (Úrvölgy, Zólyommegye és Óvár, Sárosmegye.) az agyagipart Ungváron és Modoron, a faipart a Zay-ugróci, homonnai és a rimaszombati szakiskolákban, a munkási tanmühelyekben; a gyermekjáték-ipart Bánffihunyadon és Birtán, mely iskolák közül az országos bizottság azokat ajánlandja, melyek az egyes alapítók helyi viszonyainak leginkább megfelelnek.

Meglehetnek győződve — mondja végül a felhívás, — hogy ilyen ösztöndíj alapítása által a leghathatósabban mozgatható elő azon osztályok érdeke, melynek ugye szívünkön fekszik. Ezen ösztöndíjak a legjobb befektetést képezik, a melyek a nép jólétének emelkedése által sokszorosan fognak gyümölcsözni, mert az ez alapon kiképzett mesterek mühelyei idővel gőcpontjait fogják képezni a hasonló vállalatoknak, melyek bizonyára időről-időre kétségtelenül keltezendének.

Tájékoztató.

Miként lapunk mult számában közöltük az 1884-ik év szeptember hó 25-ik napjára összehívott országgyűlésre választandó képviselők választására megyénk központi választmánya folyó évi június hó 13-ik napjának reggeli 8 óráját tűzte ki a választókerületek székhelyein. A választási törvény 58. és 59-ik §-ai értelmében a választás vezetésére kiküldettek:

I. A rimaszombati választókerületben:

a) Választási elnök: Bornemsza László. Helyettes elnök: Okolicsányi Gáspár. Jegyző: Benyo Lajos, helyettese: Jan Zsiga.

b) Szavazatszedő küldöttségi elnök: Abonyi Pál, helyettese: Hámos Aladár. Jegyző: Pazar Gusztáv, helyettese: Molnár Gusztáv, körjegyző.

A szavazás sorrendje a következő:

A) A választási elnök elnöklete alatt: Rimaszombat Alsó-Pokorágy, Alsó-Szalknok, Bakos-Török, Cserenesény.

F. Zsaluzsány, F. Pokorágy, F. Szalknok, Nagy-Szuha, O. Török, Osgyán, Pongyelok, Ráthó, Szelece, Susány, Tamásfala, Tót-Hegymeg, Válykó, Várköz, Zeherje.

B) A küldöttségi elnök alatt: Antalfala, Drapszko, Ottilia, Dolina, Gyurkovka, Fűrész, Forgácsfala, Gyubakó, Haesava, Keezege, Kokova, Klenócz, Kraszko, Lákér, Nyustya, Priboly, Rimabánya, Rimabrézó, Rimalehota, Rimaszaluzsány, Rimózeva, Tiszolez.

II. A jolsvai választókerületben:

a) Választási elnök: Gömörly János, helyettes elnök: Sebök Pál. — Jegyző: Madarász Samu, helyettese: Czibur Elek.

b) Szavazatszedő küldöttségi elnök: Remenyik Ede, helyettese: Mihalik Dező, Jegyző: Bazilidesz Gusztáv, helyettese: Matulay Bertalan.

A szavazás sorrendje a következő:

A) a választási elnök elnöklete alatt: Jolsva, Fekete-Lehota, Pelsücz, Piskaháza, Kuntaploca, Rozloznya, Gacsalk, Csetnek, Oeltina, Nagy-Rőcze, Vizesrét, Umra-Lehota, Koprás, Muizsány, Chisnyó, Lubenyik, Jolsva-Taploca.

B) a küldöttségi elnök alatt: Vernár, Telgárt, Sumjác, Polomka, Zavadka, Helpa, Pohorella, Murány-Huta, Murány-Zdihava, Kis-Rőcze, Murány, Murány-Lehota, Murány-Hosszurét.

III. A rimaszécsi választókerületben:

a) Választási elnök: Török Bálint, helyettes elnök: Fáy Barna, Jegyző: Nagy József, helyettese: Szentmiklóssy Béla.

b) Szavazatszedő küldöttségi elnök: Sárközy Gyula, helyettese: Kubinyi Imre, Jegyző: Kisgergely Gyula, helyettese: Fáy István.

A szavazás sorrendje a következő:

A) a választási elnök elnöklete alatt: Rimaszécs, Jéne, Martonfala, Radnót, Harmaez, Simonyi, Serke, Dobóca, Darnya, Feled, Pálfala, Jánosi, G. Kisfalud, Karekgede, A. Hangoay, F. Hangoay, Szent-Simon, Uraj, Susa, Várgede, Kisgömör, M. Hegymeg, Dúsa, Csoma, Béna, Ajaácskó, Tajti, Dobfenek, Gesztete, Dété.

B) a küldöttségi elnök alatt: Csiz, Zádor, Iványi, Czakó, Zsíp, Ujfalu, Dalháza, A.-F.-Bütka, Tamasi, Rakotyás, Szutor, Uzapanyt, Bellény, Babaluska, Bugyikfala, Esztrény, Hruszó, Derenesény, Lukovistye, Pápoes, Majom, Guszona, Sid, Sörg, Balogfala, Almágy, E.-H.-Bást, Péterfala, Jeszte, Zabar.

IV. A rozsnói választókerületben:

Választási elnök: Szontagh József, helyettes elnök: Máriássy Géza. — Jegyző: Máriássy Barna, helyettese: Nikl Gyula.

A szavazás sorrendje a következő:

Rozsnó, Nagy-Szlabos, Rókfala, Hankova, Berdárka, Markuska, Geczelfala, Pétermány, Restér, Uhorna, Hayilecz, Henczlova, Dobsina, Rédova, Felső-Sajó, Oláhpaták, Gócs, Alsó-Sajó, Fekete-Patak, Szilicze, Borzova, Barka, Lueska, Henczkó, Nagy-Veszverés, Kis-Veszverés, Vigtelke, Szalócz, Genes, Sebespaták, Rekenye-Ujfalu, Rudna, Körös, Berzete, Jólész, Hosszurét, Kovácsvágás, Dernő, Hárskut, Várallya, Paesa, Betler, Nadabula.

V. A putnoki választókerületben:

a) Választási elnök: Tornallyay Zoltán, helyettes elnök: Farkas Gyula, Jegyző: Lukács Béla, helyettese: Lokasánszky Lajos.

b) Szavazatszedő küldöttségi elnök: Tomesányi László, helyettes elnök: Moesz Miksa, Jegyző: Kovács Miklós, helyettese: Szunay Béla.

A szavazás sorrendje a következő:

A) A választási elnök elnöklete alatt: Putnok, Hét, Málé, Püspöki, Velkenye, Bánréve Lénártfala, Hanva, Runya, Baracza, Füge, Oldafala, Beje, Zsór, Sajó-Gömör, Sztárnya, Gömör-Panyit, Beretke, Recske, Szentkirály, Abafala.

B) A küldöttségi elnök alatt: Kelemér, Poszoba, Naprágy, Sajó-Keszi, Köveces, Hubó, Sajó-Lenke, Méhi, Királyi, Tornallya, Melléte, Mikolesány, Nasztráj, Miglécz, Csoltó, Lekenye, Tiba, Horka, Pelsücz-Ardó, Hosszuszó, Keeső, Aggtelek, Kánó, Imola, Trizs, Ragály, Zubogy, F.-Szuha, Zádorfala, A.-Szuha.

fejezett átültetés után jól meg kell öntözni, s egy ideig árnyékos, levegőjárt helyen maradniok. Télen át az ugynevezett hidegházba tartják, melynek hőfoka nem épen nagy. A dugványozást többnyire és leginkább aprilis hóban fogatnosítják; a letört vagy levágtott ágacskák — melyekről minden virágbimbót letépnek. — félmeleg melegágyakba dugatnak s mindaddig, míg meg nem erednek, mérsékelt nedvesen s beárnyékolva tartják. Különbözen lehet virágese-repekbe is dugványozni s ilyenkor a levágtott galyacska egy-szerűen azokba szuratk be s valami üveggel letakarva és a nap sugaraitól beárnyékolva maradnak mindaddig, míg nem rügyei fakadni kezdenek.

Jelenleg a fuchsiáknak számtalan fajtát művelik, s egyik faj virágporának a másikra való átvitelével több vegyfajuk jött létre, melyek természetesen magró: kelesztettek. A kertekben művelt fuchsiák virágai a mi azok nagyságát, színpompájukat, a szirmok s egyszersmind a virágok mennyiségét illeti, — vetélkednek egymással. Szabályszerű nyésés és kötözgetéssel a magas növésű fajoknál, a kertész igen tettsetos ernyő vagy koronaficska alakra is nevelheti, s e tekintetben majdnem páratlan nagy mester Heinemann F. C. növény és magárus Erfurtban; az ő magas fuchsiái messze földön kiváló szépeknek vannak elismerve. Hogy különféle válfajokat is szokás egy és ugyanazon töbe szemezni vagy oltani, ezt talán mondanom se kell s hogy az ily fuchsiák-ból egybeállított csoportokat, midőn virágozni kezd, bizarr színvegyületével igen kellemes és meglepő látványt nyújt, az kétségbe nem vonható.

Egyébiránt a művelt fuchsia fajok és válfajok felsorolásába nem boesátkozom, nehogy kellenél inkább kimerítsem olvasónóm türelmét; a helyett inkább egy virágoeskat tesztek szemléletüknek részletesebb tárgyául. Es ezen minden nehézség nélkül könnyen átesünk, miután a fuchsia virágok elég nagyok arra, hogy minden nagyító üveg nélkül, sőt hogy széttagolásuknál valami különös jártasságra lenne szükség, megvizsgálhassuk. Csak is egy, hosszszmetést kell tennünk a kinyílt virágon fel egészen a kocsánya végeig, más szóval kosszában két felé vágjuk és elénkbe tárul an-

nak nem csupán alkotása, hanem az is, hogy jellegeinél fogva melyik természeti rendhez tartozik. — A rendszeren le-hajló kocsányka végén a tojasdad vagy golyó forma ma g-zat vocarium van, mely többnyire zöld, némely fajoknál azonban a kocsánnyal együtt piros. Ez négy részre van osztva, — négy rekeszes; — kellő közepén egy eszlopka vonul végig s e körül csoportosulnak a magvak. A magzat-on áll a kissé husos esésze, melynek alsó része kevésé inkább egy hosszsz csövet képez, felső szélén négy hegy-zett csuesban végződve. Ritkán fordul az elő, hogy a esésze lepűi és alul zöldék, a legtöbb fuchsia esészéje vagy piros vagy fehér, miért is úgy tűnik fel, mintha sajátlag bokréta volna. A virágszirmok a esésze belsejében annak szélelhez illesztve állók s a esésze lepűvel váltakozva számuk négy s vagy olyan színűk, mint a esésze, vagy at-tól egészen eltérő színűk van. Vannak fajok, melyeknél a esésze világos-vörös s a bokréta szirmai vagy sötét-pirosak vagy kékek; és ismét mások, melyeknél a esésze fehér s a szirmok vörösek, és ismét mások hol a esésze sötét-veres s a viráglevelkek fehérek. Számos kertekben művelt válfaj-nál, az eredetileg négy szirmnál sokkal több szirm van; ezek teljes viráguk és gyakran rendkívül nagyok. Porszállai szintén a esészezős — Kelchröhre — szélelhez nöttek, szá-muk rendszeren nyolcz, a virágból hosszszan kilátás. Ezek, valamint a még sokkal hosszabb, végén gombos, két vagy négy tagu bibés terme nagyban járulnak ahoz, hogy a különbe is igen szép, lecsüngő virágok díszet emeljék. A terme a virágos egész hosszában, annak közepén nyulik végig s a magvat közepén nyugszik. A fűvészek s a nö-vénytanban jártas virágtenyésztők a fuchsiákat a esésze, fűrt felék Oenotherae Bartl. családjához valóknak teszik. Hazánk viránya e rendnek három vadon termő nemét bírja, a szirm pár Cireaea L.; a esővirits Epilobium L. és a esészekürtőt Oenothera L. Ez utóbbi csak kivé-telesen fordul elő, azonban több helyen kertekben ugy is miut disznóvényt, ugy is mint konyhazölét, — s mint ilyent, Rapotica név alatt salátának — művelik. Különbözen Ame-rikábóljered, hol jobbára elvadultan nő. Mind a három nem

VI. A kövii választókerületben:

Választási elnök: Szentmiklóssy Aladár, helyettes elnök: Hevessy János, Jegyző: Valkay László, helyettese: Bodon Pál.

A szavazás sorrendje a következő:

Kövi, Polom, Krokava, R.-Zdihava, Dobrapatak, Róna-patak, Baradna, Sztrizs, Kiette, Babaluska, A.-Balog, Felső-Balog, Pádár, Perjése, Meleghegy, Alsó-Kálósa, Felső-Kálósa, Mihályfala, Alsó- és felső Vály, Gergelyfala, Bikszkó, Rás, Otrakoos, Lökősháza, Harkács, Sankfala, Alsófalu, Szka-rós, Felfalu, Szilistye, Gesztes, Lipócz, Ispánmező, Borosz-nok, Ujvávár, Szásza, Ratkó-Lehota, Fillér, Bisztró, Gerlicze, Ploszkó, R.-Szuha, Ratkó, Répás, Szirk, Turesok, Gicze, Lieze, Süvete, Perlász, Rákos, Nandrás, Lévárt, Deresk.

Egy új jelenség.

Mulatságainkról akarunk szólni ez uttal, melyek oly híresek és jövedelmezők voltak a multban, hogy alig akadtt egy is a résztvevők között, ki kellemesen ne emlékezett volna vissza az együtt eltöltött perzekre akár tánczerem-ben, akár a város díszes kertjében vagy az erdőik susogó lombjai alatt jöttünk össze, mert az a fesztelenség, szíve-lyesség, mely fajunknak oly kiváló sajátja, áthidalta az oszt-lyok közötti különbséget s a kiket a vallás és foglalkozás elválasztott, egyesítette a szeretet. — Ezért voltak a jóté-kony czélok javára rendezett táncvigalmak, hangversenyek, színelőadások és a szabadban rendezett mulatságok oly jö-vedelmezők, hogy ezek nélkül sok nemes eszme hiú ábránd volna most is, ha együtt nem éreztünk, együtt nem lelke-sültünk s együtt nem törekedtünk volna vállvetett buzga-lommal megvalósításon; holott most áldásait élvezik az árvák, betegek, szegények s elhagyatottak.

Később — alig egy pár évvel ezelőtt — a viszonyok némileg megváltoztak. A polgári elem, mely pedig városunk népességének zömét képezi, helylyel-közzel szeparált állás-pontot kezdett elfoglalni, mit azután követett a felsőbb oszt-ly is, így a kik erősek voltak együtt, megosztottak, az ér-dekeltség lankadt s a nemes czélokra csak eszegett a jö-vedelem ott, a hol kevéssel ezelőtt az áldozatkészség össze-kötötte kellemes élvezetekkel esodákat mivel.

Mi sajnálattal tapasztaltuk ezt, de gátat vetni elé nem volt hatalmunkban. — Mulattott az intelligencia és a polgár-ság a maga izlése és módja szerint, bár a fentebbieknél fogva mindenki belátta, hogy olyan városokban, melyeknek népessége legalább 50 ezer vagy több, ez elszakadás alig tűnhetik fel, mert hiszen hön érező szív nemesen élvezni és tenni tudó kebel van elég mindkét táborban.

Azonban ily kis városban, mint a miénk, ez állapot csak hátrányos minden nemesebb czél megvalósítására, mert kevesen vagyunk. Hanem így is — bár fájó volt a tapasztalat — megnyugodtunk a körülményekben, mert ha egyik néposztály tagjai — ha ugyan lehetszó a XIX. század végén ilyenről, — nem találták magukat egy felsőbb vagy alsóbb osztály körében jól, arról senki sem tehet, s mi örömmel tapasztaltuk, hogy e mulatságok erkölcsi értékét éveken át sem itt, sem pedig ott mi sem zavarta meg, a különbség csakis bevételek tulságos apadásában tünt ki. — Voltak fényes elit-báljaink, hangversenyeink stb. s voltak polgári mulatságaink, hova örömmel ment a családapa s minden tartózkodás nélkül vezethette leányát az anya.

Napjainkban azonban egy új jelenséggel találkozunk. Az egykor erős s különválva is tekintélyes alkotó két osztályhoz egy oly elem kezd tolakodni, mely nem válogat s a melynek egyedüli czélja a bejuthatás, s nem gondolva meg azt, hogy tagjai botránykövek mindenütt, hol megie-lennek; nők, kiknek azeráról a szemérem üdeségét rég le-sepertek, kik előtt kétes existenciájuk folytán zárva van minden tisztességes lak, tolakodnak be s vesznek feltűnően részt mulatságainkon, sértve mindenkit és semmi és senki által sértve nem éreze magukat.

Mi eddig — öszintén megvallva — nem voltunk barátjai a zártkörű vigalmaknak, mert ez által sokszor követhetik el jogtalanság, de ha ez tovább is így tart, vagy teljesen be kell szüntetni minden mulatságot, vagy pedig még a majálisok is zártkörűekké téteessenek, hogy azok, — a kik benne részt vesznek — olyanokkal töltsék az időt, kik ellen kifogása sem társadalmi, sem morális tekintetben nem le-

termése száraz tok capsula, míg ellenben a fuchsiáknál a termés leves bogó, bacca.

Nem lehetetlen, hogy közlésem folytán a szíves olvasó azon gondlatra jött, honnan van az, hogy e szép és amerikai eredetű disznóvények oly nevet viselnek, mely egészen német hangzású. Ennek magyarázatát azon körülmény fejti meg, melynél fogva azok egy, a növénytan terén ma-gának nagy érdemeket szerzett német tudós Fuchs Leonard — szül-tett 1501. évben a felső-pfalzi Wemdingenben, — emlékének megörökítésére nevezették így. S minthogy egy tudomány sincsen nyelv és nemzetiségi bilinesekhez kötve, el nem hallgathatom, hogy e kiváló szaktudós előbb szülőhelyén tanító, majd Ingolstadtban 1521—1526 tanár, később Ansbachban a brandenburgi öröf udvaránál volt, 1565-ben Tübingában mint a gyógytanok tanára hunyt el. Az ő koráig a tudósok szorosan ahoz ragaszkodtak, a mit a régi görögök és rómaiak tanítottak a náluk vadon termő növények gyógytulajonságairól. Ennek következtében nagyon természetes, hogy csak is azon növényeket törekedtek fel-fedezni, melyek Görög- és Olaszországban termettek. Fuchs volt az első, a ki e nézetet teljesen elvetette és kimutatta, hogy Németországban egészen más növényzet tenyészik, mint a földközi tenger melléken, de a melytől a különböző gyógyerőt megtagadni szintén nem lehet. A mi nek támogatásul 1542. évben egy növénytant adott ki latin nyelven, mely a következő évben számos fametszetekkel díszítve „New Kreuter-buch“ ezim alatt németül is megjelent. S jölehet ő a növények rajzaira nagyobb súlyt látszott fektetni, mint azok leírására, még is öt mondhatti a legelső-nek, a ki a növények leírásánál határozott műszavakat ala-pított meg és használt is. Egész halálaig fáradságtalanul te-vékeny fűvész volt s hogy mint ilyennek nevé fentartsa a tudományos világ, történt, hogy ha bár egy egészen más világrész Flórájának egyik fajtát — ő róla neveztek el a Fuchsiákat, melyek most már nálunk is teljesen megho-nosultak.

Kunszt János.

het, ellenesében ne esodálkozzunk azon, ha mulatságaink kevésbé lesznek látogatottak, rendezzék azokat akár egyik, akár másik osztály tagjai s azt senki sem követelheti, lebegjen bár a legnemesebb cél szem előtt, hogy e betolakodók közelében, vagy épen velük egy körben jól érezhesse magát tisztessége egyén.

Ez elemt, — ha szemérmelensége oly nagy, hogy vissza nem vonul, — el kell távolítani, ennek végrehajtása pedig a rendezőség feladata, mely súlyos ugyan és kényelmetlen, de kimondjuk nyíltan — még pedig az eddigi tapasztalatok alapján — nélkülözhetlen is.

Levelezés.

Budapest, 1884. június 4.

A színházaknak le ment az agiojuk. Eleget komédiáznak a választásoknál.

A nemzeti színházban egyre-másra betegszenek a színésznők. A népszínháznál pedig már régóta holt szízen van. Az az egyetlen újság, hogy Pálmai Ilka felgyógyult, de szegénynek most van csak igazán nagy baja: azon kell törnie a fejét, hogy miként jusson a lapokba.

Az öt áldozatul kiszemelő három zsaroló jogász ügye felett napirendre tért a világ s az ő áldozatairól is hallgat a krónika.

Azt azonban a kulcszik mögött határozottan állítják, hogy legutóbbi „jegyzése” a székesfehérvári földbirtokossal fuccs.

A budai szinkörben megkezdtek az előadásokat s a fővárosi publikum ide is csak azért jár, mert ez is egy — darab — vidék.

A vidékről felérkező képviselőket most mindenki csak úgy fogadja: hány esondótát törték össze?

Nem egy képviselő valóságos kö- és tojás muzeumot hozott fel magával.

Mialatt itt a fővárosban a rendőség által anarhistáknak ki nevezett jámbor szusterlegények felett komoly képpel ítélnék a Fortuna bírái, azalatt a vidéken nem egy helyen az igazi anarhia dul.

Hanem a kolozsvári megdobáltatást itt mindenki természetesen találja, mikor meg az ünnepi szónok is Dobál, t. i. Antal.

A piros Pünkösöd így nem egy helyen csakugyan piros lett. A fővárosban azonban csak néhány palinkaházból kidobott tót napszámos orra vere festette a flasztert.

A hét nagy eseménye volt még az akadémiai tagok választása s általános feltűnést keltett, hogy nem választattak be a tudós társaságba az állatkertben vendégszereplő Farim-féle dreszirozott ökrök.

Indiscret.

Nyustya, 1884. jun. 6.án.

T. Szerkesztő ur! A gömörmegeyi ált. tanító-egylet „rimaszombati járásköre” folyó évi június hó 4-én tartá tavaszi gyűlését. Legyen szabad ezen gyűlés lefolyásáról — becses lapjában — a tanügy iránt érdeklődő t. közönséget rövid kivonatban értesíteni.

E járáskör tanítóságából, melynek körülbelül 35 rendszeres tagja van, a hosszas várakozás dacára is, csak 13-mau gyűltünk össze a nyustyai tanító urral együtt: — vagy öten hivatalosan igazolták ugyan elmaradásukat, míg a kor tagjainak fele, nem tartván alapszabályainkból kifolyó köteletségének az igazolást, távolléte által tündökölt. Sajnos, hogy olyan világot élünk: miszerint jogokat élvezni igen, de kötelezéseket teljesíteni nem szeretünk! Hogy e baj gyökeresen orvosolassék, tisztelettel hívom fel a gömörmegeyi ált. tan. egylet bizottmányát, miszerint alapszabályunknak az igazolatlan mulasztásra vonatkozó §-át, minden kivétel nélkül és teljes szigorral alkalmazza az illetőkre.

A gyűlést d. e. 9 órakor Törköly József elnök rövid üdvözlő beszéddel megnyitván, a meg nem jelenhetett járásköri jegyző helyettesítésére ifj. Jarossy Endre tiszolczi áll. isk. tanítót kérte fel.

Franziszey Pál fűrészi tanító ur betegsége miatt nem jelenhetvén meg a gyűlésen, a kitűzött minta tanítás elmaradt.

Ezután megtekintetett az iskola berendezése és felszerelése, mely még igen sok kívánni valót hagy hátra.

Első helyen tárgyalatott a bizottmány által módosított alapszabály és a megyei tan. segélyalap tervezet, mely csekély, lényegtelen módosítással elfogadtatott. — Ezután kitérkezett ezen hat mű, illetőleg tetelnek felolvasása és megvitatása: 1. A földrajz tanítás a népiskolában. 2. A valás-erkölcsös nevelés a népiskolában. 3. Az egészségügy ápolása a népiskolában. 4. Az ismétlő iskolai olvasó könyvek városi és falusi iskolák számára. 5. A törtszámok tanítása a népiskolában. 6. A természettan anyaga a népiskolában.

Ezek után a folyó ügyek intézetetett el.

Végül következett a tisz. újítás, mely a módosított alapszabály értelmében ejtetett meg. — Megválasztottak: elnökül Törköly József; alelnökül Farkas József; jegyzőnek ifj. Jarossy Endre; s pénztárnokul Fülep Benjamin.

A gyűlést, mely igen nagy tárgyhalmazzal volt megáldva, kedélyes és kitűnő közélet követte, melyről nem hiányoztak a talpra esett pohárköszöntők sem.

Ebéd után a líkéri gyártelepet látogattuk meg, melynek megtekintését nagys. Borbély Lajos vezérigazgató ur nemcsak hogy készséggel megengedte, hanem kalauzul t. Lesiczky urat adta mellénk, a ki szakavatottság- és készséggel magyarázot meg nekünk minden nevezetes dolgot. — Fogadják érte köszönetünket.

r. l.

Értesítés és felhívás.

A nagyméltóságú földmívelés. ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumnak 23472. számú magas leirata folytán van szerencsém megyénk gazdaközönségét tisztelettel s örömmel a felől kiértesíteni, hogy a kurincei földműves iskola a folyó év őszén oktatási működését már meg fogja kezdeni.

Ebből kifolyólag bátor vagyok megyénk nagyobb városait, községeit s nagyobb földbirtokosait gazdasági egyletünk nevében felhívni, miszerint az iskola benépesítéséhez — hogy az iskolába szegény sorsu tanulók is fizetés nélkül felvétethessenek — évenként 150 friba kerülő alapítványi helyek megszerzése által, minél nagyobb mérvben hozzájárulni sziveskedjenek, nehogy a földműves iskolával egybekötött fontos czél meg ne érthessék, vagy az egész intézmény dugába dőljön.

Az alapítónak jogában álland anyai tanulót (s tetszése

szerint bárkit) a földműves iskolába tanítás végett küldeni, a hány alapítványt tesz. Az alapító így könnyű szerrel nevelhet magának szakértőt s a megyei gazdasági viszonyokat szakértőleg felfogó, s azokban okszerűleg gazdálkodni tudó gazdát. Az alapító-levelek a magas miniszterium által fognak kiállítatni, a miért is az alapítani kívánók sziveskedjenek titkári hivatalomhoz fordulni, megjelölve azt: hány alapítványt akarnak tenni, s mennyi időre, hány évre, hogy az alapítók névsorait a magas miniszteriumhoz mielőbb felterjesztessem.

Ugy hiszem és reményem, hogy a földműves iskolának megyénk mezőgazdaságára nagy és üdvös befolyását belátva, megyénk nagyobb városai, községei és nagyobb földbirtokosai a czél fontosságától áthatva, igyekezni fognak az alapítványok megalkotásánál, ahoz minél nagyobb mérvben hozzájárulni

P.-Apáti, 1884. év június hó 3-án.

Vajda Gyula, gazd. egyll. titkár.

Hírek és vegyesek.

Kinevezés. Hubay Gyula, ki mint joggyakornok a helybeli kir. törvényszéknek díeseretes buzgalommal működött, az ipolyvási törvényszékhez nevezetett ki aljegyzővé.

Kinevezés. A rozsnói ág. ev. középtanodához a németnyelv és iródomma rendes tanáruál Wislocky Henrik nevezetett ki.

A rimaszombati dalárda. ha az idő megengedi, ma délután 3 órakor tartja első tavaszi s dallal összekötött mulatságát. — Városunk közönségének ajánljuk e testület becses figyelmébe s felhívjuk a tömeges résztvevésre, mit mit annyival inkább tehetünk, mert a rendezőség gondoskodott, hogy bizonyos egyének, kiknek tolatkodása már minden határt át kezd hágni, úgy, hogy csak a zártkörű mulatságok lehetnek kifogástalanok, — a kellő összhangot meg ne zavarhassák.

Közgyűlés. A helybeli tüzoltó-testület ma délelőtt tartja rendszeres évi közgyűlését, melyben a még. üresedésben levő tisztai helyek fognak betölteni. Kár, hogy e gyűlés — mint-hogy a közbirtokossági gyűléssel épen egy időben leend, nem lesz oly népes, a minőt a kitűzött tárgy fontossága kíván, mert birtokos tagjai bizonyosan azon gyűlésen fognak részt venni, hol legközvetlenebbül vannak érdekelve.

Építkezés. Nem csak a város fogott nagyszerű átalakításokhoz, melyeket a katonaság és mentelep elhelyezése tett szükségessékké, de egyesek is igyekeznek díszes épületekkel emelni a város szépségét. — A belpiaczon Gasko János kereskedő épített szép emeletes házat, míg a buzapiaczon Stolez Márton vaskereskedőnek fog emelkedni impozans magánlaka. — Az első Kaloesay Gyula építész építi, ki már több díszes lakot emelt városunkban, míg az utóbbinak építését Kalla Mihály vezeti. — Az építés folyama alatt Stolez M. vaskereskedését a temető felé eső szomszéd épületben rendezte be.

Szerencsés szerencsétlenség. Tegnap előtt Likér és Nyustya között a sodrony-pályánál dolgozó napszámosok épen a vasut felett elvonuló védkorláton dolgoztak, midőn észreveszik, hogy egy tehervonat, — mely előlegesen bejelentve nem volt — robot az állvány felé. A munkások egyike le, szállt az állványról és figyelmeztette a vonatvezetőt, a vonat meg is állott s a személyzet leszállt megvizsgálandó, hogy az állvány alatt átlehet-e menni, mi constatáltván, a vonat megindult, azonban az utolsó kocsi ismeretlen körülmények folytán az állvány egyik oszlopába ütdött s azt feldöntötte. — Az állványon szerencsésre csak két munkás volt már, kik oly szerencsésen estek a vagon tetejére, hogy csekélyebb zúzódáson kívül komolyabb sérülést nem szenvedtek.

Évi jelentés Batizfaly Sámuel tr. a testgyenyészet egyetemi magántanárának budapesti orvos-sebészeti és testgyenyészet magánygyógyintézete XXV. évi működéséről. A budapesti orvos-sebészeti és orthopaediai magánygyógyintézet fennállásának XXV-ik évében (1883-ik január 1-től 1883-ik december 31-ig) összesen 650 beteg vette igénybe annak gyógysegélyét. Ezek közül 560 járólág, 90 pedig az intézet helyiségeiben kezeltetett. Az intézetben kezelték közül a testgyenyészet osztályban ápolatott 24; az elkülönített orvos-sebészeti osztályon pedig 66. A bennapoltak korát tekintve volt: 1—5 éves = 1, 6—10 éves = 11, 11—15 éves = 10, 16—20 éves = 10, 21—30 éves = 21, 31—40 éves = 14, 41—50 éves = 10, 51—60 éves = 4, 61—70 éves = 4, 71—80 éves = 5, összesen 90. A tulajdonképeni betegeknek kívül több szülő, rokon és kísérő nyert rövidbe, vagy hosszabb ideig ellátást a gyógyintézetben. A betegek hazánk következő megyéiből voltak; Abauj-Tornna, Arad, Bács-Bodrogh, Baranya, Bereg, Borsod, Csanád, Csongrád, Fehér, Gömör, Heves, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Kolozs, Krassó-Szörény, Liptó, Maros-Torda, Máramaros, Nógrád, Pest-Pilis-Solt-Kiskún, Somogy, Szabolcs, Szathmar, Szepes, Tolna, Torontál, Vas, Veszprém; ezenkívül egy Német- egy Görögországból, egy Romániából, egy Szerbiából. Végül kiemeljük, hogy az intézet 25 éves fennállása óta 11029 egyén nyert kebelében ápolást.

Ifj. Nágel Ötő könyvkereskedésében Budapesten a nemzeti színház bérlőházában, a „Magyar általános levelező” 14. füzetét, Szerkesztői Knorr Alajos. E füzet folytatását hozza a kocsiposta közlekedésnek Svédország, Szerbia és Törökország közt, továbbá Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália nevezetesebb helyeire. Azután ismerteti a szerző a postai megbízások szabályait, közli a távirás szabályait, szól a távirati díjak kiszámításáról, a szavak számításáról, a külön lap-táviratokról, a díjak felvételéről, a táviratok kézbesítéséről és a díjak visszafizetéséről közli a különféle díjtáblázatokat, és pedig legelől a belföldi díjtáblázatot, mely Ausztria-Magyarország és Liechtenstein hercegség, Bosznia és Herzegovina területére érvényes, azután hozza a külföldi díjtáblázatokat és pedig: Algír és Tunis, továbbá Amerika, Arabia, Ausztrália, Belgium, Bulgária, China, Cochín-China, Dánia, Délafrika, Egyiptom, Franciaország, Gibraltár, Görögország, Helgoland, Hollandia, Japán, Jáva, Szumatra, Keletindia, Ceylon, Luxemburg, Madeira, San-Veicente, Malucca, Pennang, Singapore Malta, Montenegro, Nagybritannia, La manche csatorna szigeteire, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Philippini szigetek, Portugália, Románia, Spanyolország, Svajcz, Svédország, Szerbia, Törökország területére, azután áttér a vasuti közlekedés ismertetésére és szól a személyszállításról. Ezen tartalomdus füzet ára 30 kr. Ugyanezen szerzőnél kapható az „Önügyvéd” című közhasznú mű-füzetekben, felkötetekben és egész kötetekben, füvé és diszkotékben.

CSARNOK.

A fekete pontok.

(Elbeszélés.)

Irta: Merényi László.

(Folytatás.)

— Azok hatalmasoknak látszottak, míg a földön éltek; de a belső ember, lásd, csak ekkor lett.

No de az erő mentül szűkebb helyre szorul, annál fenségesebb. Legalább én így tanultam ezt.

— Igaz, de ezekben a benső erő maga az erőképeség csak ekkor volt: az belső én ily külsőt nyert. Nézd, hogy ágaskodnak sarkukra állva, hogy csak egy hüvelykkel is tetébbnek tűnhessenek fel, azért, hogy láthassanak. A szép, jó és igaz utján haladva, itt nőnek ezek meg.

— Hát ez a sajátságos alak kiesoda?

— Ez egy jelentékeny férfi, § alkotó volt világszép életében, kinek elve volt először is, másodsor is, harmadsor is a szigor; esupa §§-okkal akarta boldogítani a világot és végtére maga is csak ezernyi §-ból összerakott egy nagy § lett, mert görbe gámja*) van, de kiegyenesedik itt. Csüt neve § alkotó.

— Hisz akkor törvényt alkotott.

— Törvényt és szabályokat, az igaz; de ne feledd, hogy Róma akkor volt legnagyobb, azaz akkor volt legnagyobb benső erőképeséggel megáldva, mikor irott és nem irott törvényei a polgárok kebelében és azok szokásában honolt.

— Hát ez a esinos gavalleros alak mellén érdemjelkekkel?

— Ez egy befolyásos tisztviselő volt, egy valóságos belső titkos tanácsos.

— De hisz koponyája üres — de mégsem — mily esalékony kép.

— Korántsem, tömör velő helyett hig logyog benne. Erre igazán ráillik Esop szavai, „Quanta species celebrum non habet.” De mond, mindig ilyen hig velejű les?

— Oh nem, csak addig, míg velője ismét tömötté nem válik.

— Akkor még is okos ember les, mert koponyája — az emberi ész e külső kérge — valóban nagy szabásu alkotással bír.

— Hát ez a felénk rohanó szellem, kezében azzal a könyvvel?

— Ez elől a ezernaszál szellem elől jó lesz kitérni, mert megcsip s könyvét olvasni kész, ugy-e mondtam, már megfotott.

„Olvasd kérlek halhatatlan művem. Ezt én írtam, ez az én művem.”

— De hisz e lapok üresek, jegyzé meg Varga.

„Piha, szolt a lény, egy láthatatlan kontár kézművem nagy részét letörölte, de mégis hagyott meg belőle s az saját művem, olvasd és gyönyörködjél.”

Varga átvette a könyvet s olvasni kezdte.

— Es — is — egy — szintügy — ugyanügy. És egy-egy indulatszó: oh, jaj és jaj! Erthetetlen összefüggés nélküli valami. E lapokról vajmi keveset tudok olvasni s ha olvasom is, azzal biz okosabb nem leszek! — susogta Varga.

„Susogsz . . ? — és én susogásodat is értem, addsz könyvem, hadd menjek tovább.”

— Neheztel? kérdé Varga.

— Sose törődj vele! Az ily kiesinyke szellemek anynyian vannak s dudolva, úgy ellepik a szellemek asztalát, mint a legyek a czukormorzsat, vagy ép a tányérra tett lépsemézet. Száz könyvből csinált egyet és az az egy könyv — biztosítá hallhatatlanságát s lásd, ime ide jutott vele! Szellemtolvaj volt szegény és most büntetésből hordania kell művét, melynek lapja, mint láthatod, tele van ürességgel!

— Es meddig kell művét így hordania?

— Mig jobbat nem állít elő.

— S képes lenne ő a könyv üres lapjait, illetve hézagait velős gondolattal betölteni vagy újat alkotni?

— Feleded oly lényvel van dolgoz, ki alkot és terem, tesz és eszelekszik, szóval: jár a halhatatlanság utain.

— De ni-ni, ennek nincsen szive, tán nem is volt? s helyét kölénre fűzött lukas huszas pótolja. De, hogy jajgat s jajgatása olyan, mint az ezüstpengés.

— Szépen szól ugy-e? S ha nem volt most nő; halom dobogását. Uzsorás volt az istenadta, tisztviselő-társai közt üzérkedett. Különbén igen derék, jó szívü ember volt a másvilágon, mert bárkinek köleszött kevés kamatra az igaz, mert csak 120%-ra dolgozott, azért nem szánod szegényt?

— Már hogyne szánám, mikor nekem is volt és van ilyessel elég bajom! Ha 20 forintot adott egy hóra, 25-öt kellett érte fizetnem. De hát ez a másik kiesoda azzal a nagy köl-én erszényvel, melyben arany és ezüst folyik?

— Nem ismered? Ez Fortunatus Imre a kinstárnok; erőszakos, zaklató szellem s társai kerülnek, mert erszényét mutogatva hallgasd csak mit kiált:

„Halljátok az arany- és ezüst finom szavát! Nézd folyását, mint ragyog s hangja, e esáros hang ah!

— Es lásd azok elfordulnak tőle, mert e lényeknek az arany- és ezütszó hallásán kívül más, kedvesebb teendői is vannak, mint — hallga! — az isteni zenében és énekekben gyönyörködni.

— Valóban távolról, valami andalító bájos érek hangjai ütök meg fülem.

— A dalnokok éneke az. Hallod az énekek énekét, itten — a keserv és öröm kifolyását egygyé olvadva — s távolabb — varázs fuvalán a boldog szerelem bájhangjait s még messzebb a harc- és háboru csatára lelkesítő harsány szótátát csatakürtön előadva.

„A harsóna zendül, esata! — kasza pendül! . . .”

— Álljunk meg itt.

— Körök-köre ez, gyű-pont, honnan nyílként arany-sugarak lövelnek s nézz arra! Művészek vannak ott, szentély ez, nagy emberek gyűlhelye, hol szentelt berkekben, a lelkesedés lángjánál az ihlet dalban, énekekben és hangszeren — örömtűzben lelkesedve ég. Ismered hazád, nemzed, fajod és rokonaid hangszerit: azok zengenek-pengenek itt. Ott egy fehér kézfő varázs-ujjai aranyhurokat pengetnek. Ez a lant. Es hallgatói: Kazincey, Kölesy Berzsenyi, Kisfaludy, Bajza, Garay, Vörösmarty, Tompa, Czuczor, Jósika. Fáy és még több meg nem nevezett kitűnő lángeszű lények, kik az örökszépben gyönyörködnek itten. Most egyik, majd másik gyújt rá, szellemi verseny kel. Es ez az örökszép forrása, lelki gyönyör, mely kiapadhatlan, mert szelle-

*) Gám: az ember és állat hátgerince. Székely szó.

mök lelkesedve ég itt is és a lelkesedés lángjától megittasul, kőbe ful és heví a — szellem.

Alljunk meg itt és gyönyörködünk az isteni zenében!...
— A zene szűnik — szól Bud — és ime ott egy fényes alak szaval. Hallgassuk csak:

„Arany kalászszaal ékes rónaság,
Melynek felette leng e délibáb
Enyelgve úz tündérajátékokat
Ismersz-e még? oh ismerd meg fiad!”

— Petőfi! — susogta Varga.
— És tekints e körbe, mit látsz? Tündérek tánczát;
Sellő, Sió, Szejke*) Selyk. hazád tündérei, a bájok kegyistennők lejtének ottan! Ismered nemzedet deli tánczát és a búbajos rózsás kört? Tekints oda — ott tündérszép királynőket, hazád bájok hölgyeit és fenkölt magasztos alakjait színről-színre szemlélheted. Alljunk meg itt s gyönyörködünk a szépen.

— Ah, szól Varga, felzendül a dal itt is, s oly ismerős dana ez.
— Hallga!

„Királyasszony kertje,
Kivirult hajnalra:
Fehér róza, piros róza,
Szőke leány, barna...”

— Es ott a kör közepén, foglalt helyet. — a bájok tündér szép királyné fényes udvarával. Anyám lányaival, fiaival és a hozzátartozókkal, édes egyek köre ez.

— S körülöttük e fényes csoport?
— Vezéritek. böles országnagyok, királyaitok és azok családjai dieső és fenséges alakjai, most gyülekeznek! Nézd, ott van az Isten ostora — Atilla; a honmentő — Csaba; a honfoglaló — Almos és Árpád fiaival és utódaival: szent István — az ország újjászervezője; Géza — a böles törvényhozó, IV. Béla — az ország második alapítója; II. Endre — az aranybulla adója. Könyves Kálmán — a sötétség üző és szent László — a hon dieső fia. Es mind Imrét nézik.

— Ki az az Imre jó Bud?
— Szent István fia, Imre, kihez oly nagy remények fűződtek.

— Ah kegyes hercegünk volt, hogyné ismerném. —
Olvastam „Intelmét.”

— Ott áll deli alakja, kisebb-nagyobb köröket alkotnak körülötte s hallgatják okos beszédét. Es az ott — Nagy Lajos, ki alatt az ország területileg legnagyobb volt. Es tekints oda, kiket látsz még a körben a Zrinyiek, Frangepá-

*) Szejke: a székelyek közt még most is élő régi szó s fogalma alatt az ásványos (erezes) tartalmú gyógyforrás-vizeket értik. Olyszzerű monda fűződik a Szejke névhez, mint Sióhoz, a melyet mondat kosorus írónk Fáy András ur oly szépen földolgozott, azért vettem föl a tündérnevek közé

nok, Hunyadiak, Rákóczyak, Bethlenek, Battyányiak, Károlyiak és más hírneves s néven alig nevezhető számlálhatatlan sereg közt. — Es köztük ime, egy fényes alak a esendes zene hangjainál szónokol s vele szembe ki áll ott?

Mátyás király az igazságos.
— S nézd, kik vannak fenkölt alakja körül csoportosulva? az újabb kor hősei, Mátyás király a kapocs?
— Széchényi István, Teleki József, Deák Ferencz, és Eötvös József magasztos alakjai — rebegte Varga — mint ha most is beszélüének és szónokolnának, de Eötvös József sokkal kisebb termetű volt.

— Testben kiesi, de lélekben ily nagy vala: a belső ember valódi alakja lásd im ekkora.
— Mily illattár ered itt.

— Sió küldi, övé most itt az illattár. Egy szem égető sugarait érzem arezomon. Isteni szem! derengő bíborfényben tündöklék ő s e fényen keresztül egy pár, isteni jószág szem kandikálva lövelnek rám és egy alak körvonalai bontakozik ki.

— Mily fenséges alak az ott, a kit ködként lebegő fátjol takar.

— Láttad?
— Láttam.

— Még szebbet is mutatok, ha tagomba érsz.
— Vigy oda, ugys égő szomjat érzek.

— Akkor itra megyünk, vagy ha tetszik étre**) is.
— De nini, arra fátjolt dobnak tündékezek. Arra is hull, erre is hull, szinompájuk szívárvány szin s köztük nemzetem drága színei: a piros, fehér és zöld. A magyar nemzet drága színei isteni kézben, istenfény mellett: oh mond, mit jelent ez itten?

— Isteni játékot, mert isten köre mellett haladunk s azért látjuk az isteni játékot.

— Isteni játék? Isteni kézben lobogtatják a nemzeti zászlót: oh mond, mi értelme van ennek itten?

— Harejzjátékot tüntet elő.

— Harejzjátékot? Szinompájuk esodás, de ah, de ott láng-piros színű, tej-fehér színű és fű-zöld színű: nemzetem drágai színei lobognak. De szó is hangzik: hallgassuk csak mit mondanak?

„Ha hó!”
— Ezzel állítják a sereget, szól Bud.

— Hisz ez magyar szó, magyar táj ez!?

**) Et: 1. ét, azaz: evés ideje. Kifejezései: „Étre!” vagy „Étre uraim!” E rövid törzs-szó magyarázatul, hogy fogalmát megállapíthassam, idézem a következő székely szólomokat: „Nem esett jól az étje”; vagy: „Az étjit is irigylik.” E két szólamból következtetni lehet, hogy az ét 2. étvágyat is jelentett.

Az ét párhuzamos szava az it. Az it szinte régi törzsszó. Kifejezései: „Itre!” vagy: „Itre uraim!” azaz ivásra (törmölgetés feléhez). E törzsszótól eredt az it-vágy.

— Az, de ügyeljünk csak,
„Ha hó, ha hó, ha hó!”
— Hangzik a szó, szól Bud.
„Jobbra át!”
— S kanyarogva villám gyanánt forognak a sik mezők: mily látomány.
— A hadak utja felé tartanak. — látod, — s a tejuton szép esendesen elvonulnak: nézzed őket.
— Mily látomány! Magyar hadak vonulása a tejuton.
— Hareztot vivnak játszadozva, látod?
— Látom.
— Villámlik is itten néha és a vezényszó — hallod,
— magyar.
— Magyar. — ah de otthon, oda haza?
(Folytatása következik.)

Hivatalos közlemények.

Gömörmege alispáni hivatalától.

Hirdetmény.

3308. sz. — A megyei alispáni hivatalnak folyó évi ápril hó 15-én 3308. sz. a kelt végzésével kiküldött megyei bizottság részéről ezennel köz tudomásra hozatik, hogy Gömör s Kis-Hont t. e. vármegye területén alkalmazásban volt esendlegények fegyverze és szerelvényei és pedig

gyalog fegyver	15 darab
szurony	15 „
lovas karabély	20 „
revolver	20 „
kard	20 „
fegyver-szijak	35 „
kard szijak	20 „
töltény-táska	20 „
deréköv-szij	15 „

a folyó évi június hó 28-ikán d. e. 10 órakor Rimaszombatban a megyeházánál, a várnagy hталos helyiségében tartandó nyilvános árverésen, többet ígérés utján elfognak adatni.

A fegyverek és szerelvények teljesen jókarban és használható állapotban vannak.

Felhivatnak ennél fogva a venni szándékozók, — különösen a megyebeli rendezett tanácsú városok és nagyközségek, hogy közbiztonsági közegeik használatára ezélszerű fegyverek beszerzésére kinálkozó, ezen kedvező alkalmat felhasználni el ne mulasszák és az árverésnél jelenjenek meg.
Rimaszombat, 1884. június 5-én.

Bornemisza László,

t. főjegyző, mint a kiküldött bizottság elnöke.

Felölös szerkesztő: Bodor István.

Magán-hirdetések.

Birtok-bérbeadás.

A Kuhinka-féle esódtömeghez tartozó több ezer kat. hold szántóföld, rét és erdőlegelőből álló birtok, melyhez a Gömör-megyében fekvő Cseremos és Havrilai puszták, továbbá Nógrádmegyei Zelene községben levő tagosított birtok és a Málnapataki határban fekvő Szamotercsi pusztá tartozik, folyó 1884. év október 1-től több évre haszonbérbe kiadó.

A bérleni szándékozók értekezhetnek Budapesten: Kramer Jakab kezelő tömeggondnoknál és Uj-Antalvölgyön (Gömörmege u. p. Kokova) a gyári kezelősnél. 2—3

Fogorvosi jelentés.

Van szerencsém az igen tisztelt közönség szives tudomására hozni, miszerint ezentel minden szombaton Rimaszombatban megjelenni és a lentirt helyiségben fogorvosi rendeléseket teljesíteni, illetőleg fogmütéteket eszközölni fogok.

Mint hogy a modern foggyógyászat magas kifejlődésének megfelelő legújabb műszerekkel rendelkezem, azon helyzetben vagyok, hogy az egyes mütéteket aránylag rövid idő alatt, a beteg lehető kimelésével teljesíthetem.

Díjjak mérsékeltek és nyomtatott díjjegyzékek kívánatra bérmentesen beküldetnek. Mütő helyiség: Rimaszombat, Losonezi utca, 15. sz. Nagy József-féle házban, Hollosi butorkereskedővel szemközt.

Rendelő órák: délelőtt 9 órától 12-ig, délután 2-től 6-ig.

2—*

Dr Véber Ignác, fogorvos.

Végeladás.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönségnek tudomására hozni, hogy a Dr. Patzek Mór ur házában levő

vegyeskereskedésemmel

végleg felhagyok, ennél fogva a raktáron levő összes tárgyakból végeladást rendezek és mindent a saját beszerzési áron alól bocsájtok a vevők rendelkezésére.

Számos látogatásért esd

Rimaszombat, 1884. május 20.

Birnstingel Emil.

3—4

Ajnácskői gyógyfürdő.

Az ajnácskői szénsavas-vasas fürdőben az idény kezdetét veszi május 1-én és végződik szeptember utólján.

A 80 krtól 1 frt 50 krig rugó szoba árak, az idény kezdetétől június utolsó napjáig és augusztus 21-től az idény végeig 50%-lival olcsóbbak.

Rendszeres savó-kúra május 20-án, szőlő-kúra szeptember 1-én lépnd életbe.

Postahivatal Ajnácskőn, távirtda állomás Ajnácskő-Sőregén van.

A fürdő hygienicus szempontból dr. Plichta Soma Nógrádmegye t. főorvosa felügyelete alatt áll és dr. Szabó Samu Gömörmege t. főorvosa által látatlik el orvosi tanácsesal.

Közlekedés (mérsékelt vasuti jegyekkel, miről tájékozást az állomásokon kifüggesztett hirdetmények nyújtanak) Fülek és Miskolcz felől naponta nyolcz-szor az ajnácskő-sőregi állomáshoz érkező vonatokkal történhetik.

Az állomás és fürdő közt kocsis közlekedés tartatik feun személyenként 50 kr. viteldíjjal.

Jó konyharól Schook János vendéglős. — Izraeliták megfelelő ellátásáról Lusztig Dániel gondoskodik. Lakás megrendeléseket elfogad

1—3

a fürdőigazgatóság.

Két Kölber-féle hintó

a legjobb állapotban levők és könnyű járásuak — az egyik nyitott, a másik félfedelű — igen jutányos áron eladó.

Hol? megmondja e lap kiadója.

2—*

A CSIZI jód- és bromtartalmu ásványforrás

folyó április havától új tulajdonosok birtokába ment át, kik is a gyógyforrás kezelésével engem biztak meg s akküt intézkedtek, hogy az eddigi hiányos kezelés, bár nagy anyagi áldozatok árán, de teljesen kiegészítve legyen, s hogy a csizi víz a követelményeknek minden tekintetben megfelelő minőségben, izletes kiállítással s gondos csomagolás mellett jusson forgalomba. A fürdést igénybe vevők kényelmére pedig a gyógyforrás közvetlen közelében több fürdő- és lakószobát alakíttatnak és rendeznek be s az idény június hó 15-én nyilik meg. Az erre vonatkozó megkeresésekre felvilágosítással készségesen szolgálók.

Ezen hazánk legifjabb jód-forrásvíze tudvalóleg a legsikeresebben gyógyítja: a görvélykór minden alakját, a mirigy beszűrödéstől egészen a esontbántalmakig épen ugy a mirigyves szerv- és izütelekben, esonthártyákban, heves lobok után vissamaradt lobterményeket, valamint kitünőnek bizonyult külsőleg is használva, különféle szervek daganatáinál, a másod s harmadlagos bujakórban, különösen higanyos gyógyszerek használata után, görvélykóros eredetű bőrbajokban, üdült, esüz és köszvénybántalmaknál stb.

Folyton friss töltésű csizi víz nagyban és kiesnyben megrendelhető nálam, ugyszinte kapható valódi minőségben Budapesten: Edesküty Lajos, Frum István, Emerling és Rabsch, Matteni és társa urak ásványvíz üzletükben.

2—3

Lamos Lajos,

gyógyszerész Rimaszécseu. (Gömörm.)